

- **Systemische ongewenste effecten bij toediening van β -blokkers ter hoogte van het oog** zijn goed bekend, maar worden waarschijnlijk vaak niet herkend. Zo werden in de *British Medical Journal* [2006;332:960-1] drie patiënten beschreven met terugkerende syncopale episodes tijdens een behandeling met oogdruppels op basis van timolol; de klachten waren reeds enkele jaren aanwezig zonder dat gedacht werd aan de mogelijkheid van bradycardie ten gevolge van timolol; na staken van de oogdruppels verdwenen de klachten. Naast de cardiovasculaire effecten (bradycardie, maar ook bloeddrukdaling, hartritme stoornissen en mogelijk zelfs myocardinfarct), is vooral bronchospasme een probleem. De niet-cardioselectieve β -blokkers, zoals timolol, zijn daarom te mijden bij patiënten met chronisch obstructief longlijden of astma; ook met de cardioselectieve β -blokkers [betaxolol is de enige cardioselectieve β -blokker gebruikt in het oog] is voorzichtigheid geboden gezien de cardioselectiviteit niet absoluut is. Ook bij patiënten zonder voorgeschiedenis van longlijden kunnen problemen optreden: in een cohortstudie werd na 1 jaar een twee- tot drievoudige toename van het risico van luchtwegobstructie door gebruik van oogdruppels op basis van een β -blokker gevonden [*Brit Med J* 2002;325:1396-7]. Zowel de cardiovasculaire als de respiratoire effecten zijn dosisafhankelijk, en het is dan ook aangewezen de laagst doeltreffende dosis te gebruiken.

- Het is bekend dat bij patiënten met chronische hepatitis, in het bijzonder wanneer veroorzaakt door een hepatitis B-virusinfectie, huidreacties kunnen optreden, waaronder **lichen planus**. Lichen planus is een inflammatoire dermatose, gekenmerkt door min of meer jeukende papels. Het Belgisch Centrum voor Geneesmiddelenbewaking ontving recent een melding van lichen planus bij een 24-jarige man, die ongeveer twee weken na toediening van het **hepatitis B-vaccin** optrad. De evolutie was gunstig na behandeling met corticosteroïden per os. Volgens een overzicht van de literatuur [*Int J Dermatol* 2004;43:562-4], zijn in de periode 1990-2004, 30 gevallen van lichen planus ter hoogte van de huid of de mucosa na vaccinatie tegen hepatitis B gepubliceerd. Het interval tussen de vaccinatie en optreden van lichen planus varieerde van 1 week tot 2 à 3 maanden. Bij 3 patiënten trad na een volgende toediening van het vaccin opnieuw lichen planus op, of verergerde de reactie. Lichen planus is beschreven met de verschillende types vaccins tegen hepatitis B, waaronder de recombinante vaccins beschikbaar in België (Engerix-B®, Fendrix®, Hbvaxpro®). Dit ongewenst effect trekt het nut van vaccinatie tegen hepatitis B vanzelfsprekend niet in twijfel. Wel is het zinvol om bij vermoeden van lichen planus na vaccinatie tegen hepatitis B, dit te melden aan het Centrum voor Geneesmiddelenbewaking, zodat men de karakteristieken van dit ongewenst effect beter kan definiëren.